

TERZIJDE

=====

EEN HEERLIJK R.S.C.-FESTIJN

In het kader van het "Britain in Brussels" festival presenteerde de Royal Shakespeare Company eind november 1992 in het "Théâtre National" een schitterende, hoogst dynamische interpretatie van *The Comedy of Errors*. Deze productie, geregisseerd door Ian Judge, bewees andermaal dat de R.S.C. mijlen ver blijft van wat men soms "museumtheater" noemt. Sedert een aantal jaren is de periode van het spelen van Shakespeares teksten volgens een voor-aflingenomen visie definitief afgesloten. Wel wordt elk stuk grondig geanalyseerd en wordt er weer meer vrijheid gegund aan de individuele acteur. Ook de grote zorg voor het decor, als een volkomen in de interpretatie geïntegreerd element, is een opvallend kenmerk van het werk van de R.S.C.

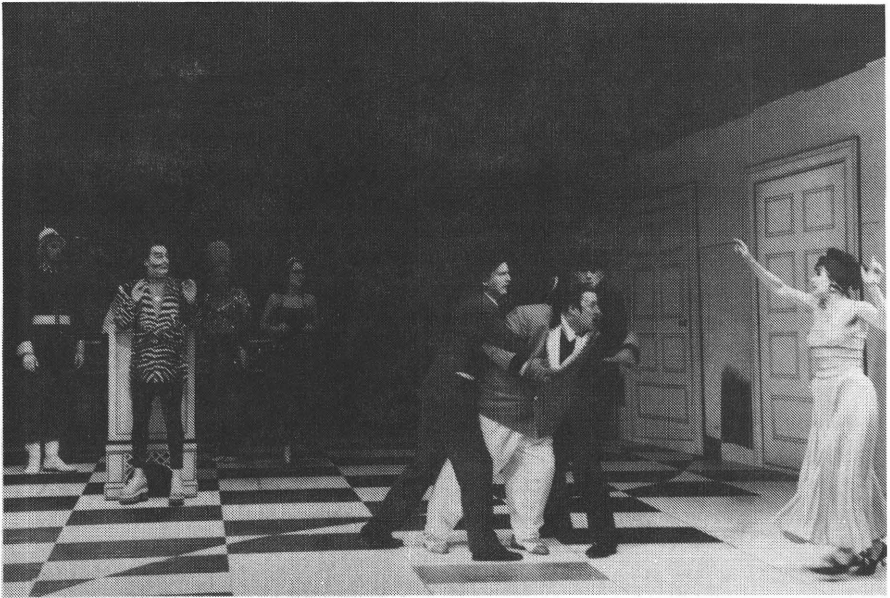
The Comedy of Errors is een spetterende farce, waarvoor Shakespeare zijn stof ontleende aan Plautus' *Menaechmi*. Om de hilariteit die volgt uit het spel van de verwisseling van de tweelingen nog te verhogen, voegde Shakespeare een tweede paar tweelingen aan het verhaal toe. Daarvoor deed hij dan weer een beroep op Plautus' *Amphitryon*.

Op zoek naar zijn zoon Antipholus belandt de koopman Aegeon in Ephese waar Antipholus zelf op zoek gegaan is naar zijn verloren gewaande tweelingbroer. Deze openingsscène beklemtoonde heel sterk de schaduwzijde van deze vrolijke farce, want Aegeon werd hier brutaal in een cel gebracht en ondervraagd. Ephese leek wel een politiestaat.

Maar na het droeve verhaal van Aegeon en zijn aanhouding volgde dan het kleurrijke, en ietwat bevreemdende spektakel rond de twee Antipholi en hun knechten, de twee Dromio's. Dat was gesitueerd in een verrukkelijk mooi, lichtjes surrealistisch aandoend decor van Mark Thompson. Hij ontwierp een perspectivistisch zicht waarin zowel links als rechts vier deuren zaten. Precies boven de deuren hingen opvallende sculptuurachtige voorwerpen die een bepaalde plaatsaanduiding gaven (b.v. een centaur; een stekelvarken) maar ook suggestief werkten, omdat ze een ietwat bevreemdende sfeer opriepen. Het bonte geheel, met een helblauwe hemel en witte wolkjes, had iets van een droombeeld en was tegelijkertijd manifest een ietwat naïef theaterbeeld. Tegenover de

grimmige, realistische openingsperiode, plaatste dit decor meteen de wereld van het spel waaruit hereniging en verzoening zou voortvloeien.

Er werd doorlopend uitbundig en sprankelend geacteerd door de hele bezetting. Maar de opvallendste prestaties waren natuurlijk die van Desmond Barrit die beide Antipholi vertolkte en van Neil Caple die de rollen van de twee Dromio's speelde. Barrit is een grote, imposante figuur terwijl Caple een vinnig, klein type is. Hun spel dreef dus grotendeels op het klassieke truukje van de spanning en wisselwerking tussen de "dikke en de dunne". Dankzij hun energie en schranderheid haalden de acteurs er het maximum uit.

The Comedy of Errors. Een beeld uit de oorspronkelijk R.S.C.-productie (Foto : Clive Barda)

De stunt om beide Antipholi en beide Dromio's elk door één acteur te laten spelen verhoogde de komische én de puur theatrale kracht van het gebeuren. De truuk sloot dus wonderwel aan bij het ongegeneerd "toneelmatige" van het decor. Toch zaten er ook nadelen aan vast. Het was niet makkelijk voor de acteurs om enig onderscheid tussen de tweelingen te suggereren. Om het de toeschouwer

mogelijk te maken te blijven volgen wie wie was, droegen de twee Antipholi handschoenen van een verschillende kleur. In de slotepisode moesten dan toch "doppelgänger" ingeschakeld worde, die zo lang mogelijk met de rug naar het publiek gekeerd waren. Hierbij ging de aandacht van de theatermakers én van de toeschouwers zo zeer naar de manier waarop de stunt hier werd doorgetrokken dat er wel iets van de kracht en de vreugde van het ultieme moment van verwondering en herkenning verloren ging.

Ietwat clowneske, zelfs spectaculaire humor werd in deze produktie overigens niet geschuwd. Zo verscheen Dr. Pinch, gespeeld door David Killick hier als een meester-goochelaar, die nummertjes als het doorzagen van lichamen ten beste gaf. Het hoertje (Diane Langton) werd hier uitgedost in zulk een spannend rokje dat zij er verlegen bijstond wanneer het hele gezelschap prompt neerknielde voor de hertog van Ephese.

De kleurrijke kostumering versterkte de spektakel-, ietwat revue-achtige sfeer. Antipholus met zijn rode blazer, breedgerande hoed en fijn snorretje was helemaal het type van de cabaretier. ook het live-orkestje draagt in hoge mate bij tot deze sfeer.

Deze erg fysieke opvoering van *The Comedy of Errors* verliep in een hels tempo. Des te treffender waren de ogenblikken waarop de actie even stilviel, wanneer de personages in verwondering naar hun eigen, schijnbaar behekste wereld keken, of zich verbijsterend vragen begonnen te stellen omtrent hun eigen identiteit. Het mysterieuze en zelfs bedreigende aspect van Ephese werd door de revue-sfeer in deze produktie niet overschaduw.

Wat echter wel verloren dreigde te gaan was de toch wel iets dieper liggende werking van duurzame liefde en genade die in de figuur van de abdis — de vrouw van Aegeon en de moeder van de tweeling — belichaamd wordt. Want precies in de lichtjes karikaturale uitbeelding van de abdis wier optreden gepaard gaat met het verschijnen van een wel erg kitscherige madonna boven de centrale deur (van het klooster), ging de vrolijke revue-aankleding wel iets over de schreef.

Afgezien daarvan was deze *Comedy of Errors* een heerlijk festijn waarin de gekunstelde theatraliteit van het stuk optimaal werd uitgespeeld.

Jozef DE VOS